

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/200/2020
Identifikačné číslo spisu:	7915216084
Dátum vydania rozhodnutia:	28.07.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Petříková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:7915216084.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Vieri Petříkovej a členov senátu JUDr. Márie Trubanovej, PhD., a Mgr. Renáty Gavalcovej, v spore žalobcu L. E., bývajúceho v R. P. XX, zastúpeného advokátskou kanceláriou GHS Legal s.r.o., so sídlom v Bratislave, Lazaretská 3/A, proti žalovanému J.. D. S., bývajúcemu vo L. Q., L. XX, zastúpenému JUDr. Andreou Kakulošovou, advokátkou, so sídlom v Košiciach, Werferova 1, o ochranu osobnosti, vedenom na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 19C/243/2016, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 23. januára 2020 sp. zn. 3Co/228/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Michalovce (ďalej ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 4. apríla 2018 č.k. 19C/243/2016-766 vo výroku I. zastavil konanie v časti žaloby, ktorou sa žalobca domáhal práva uverejniť výrok rozsudku v troch denníkoch s celoštátnou pôsobnosťou na náklady žalovaného, vo výroku II. zamietol žalobu v časti, ktorou sa domáhal žalobca ospravedlnenia od žalovaného, vo výroku III. priznal žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy v sume 5.000,- Eur, ktorú je povinný žalobcovi zaplatiť žalovaný v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vo výroku IV. vo zvyšku súd žalobu zamietol a vo výroku V. rozhodol, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobca sa domáhal proti žalovanému práva na ochranu osobnosti aj náhradu nemajetkovej ujmy dôsledkom podaní trestných oznámení zo strany žalovaného. Súd prvej inštancie dôvodil, že v súdnej veci došlo k stretu dvoch práv, a to práva oznamovať trestnú činnosť a práva na ochranu osobnosti. Mal za to, že konanie žalovaného vo vzťahu k žalobcovi prekračuje mieru únosnosti vzhľadom na rozsah a množstvo trestných oznámení, ktorým musel žalobca čeliť. Súd dospel k záveru, že konanie žalovaného zasiahlo do osobnostných práv žalobcu, a to do práva na súkromie opakovaným podávaním trestných oznámení, ako aj šírením informácií o žalobcovi medzi inými osobami o jeho údajnej trestnej činnosti. V konaní mal za preukázané, že žalovaný pred podaním žaloby, ale aj po jej doručení opakovane podáva trestné oznámenia na žalobcu a cielene vyhľadáva informácie o žalovanom na rôznych inštitúciách a následne podáva trestné oznámenia na osobu žalobcu,

o tvrdení protizákonnej činnosti žalobcu informuje tretie osoby a za týmto účelom ich vyhľadáva. Uviedol, že zo všetkých trestných oznámení podaných žalovaným na žalobcu iba jedno vyústilo do začatia trestného stíhania žalobcu a viedlo k neprávoplatnému odsúdeniu žalobcu Špecializovaným trestným súdom v konaní BB-3T/31/2015, a to pre trestné činy poškodzovania finančných záujmov ES a subvenčného podvodu. Rozsudok bol rozhodnutím NS SR 15. júna 2017 zrušený. Súd mal preukázané, čo v konečnom dôsledku žalovaný nikdy ani nepoprel, že žalovaný aj pred začatím súdneho konania a aj počas konania opakovane podával na žalovaného trestné oznámenia, ktoré okrem jedného vyššie uvedeného, neviedli k trestnému stíhaniu žalobcu. Prvoinštančný súd aplikujúc pre svoje rozhodnutie ust. § 11 Občianskeho zákonníka považoval obvinenie fyzickej osoby inou fyzickou osobou zo závažnej trestnej činnosti, a to preukázateľne opakovane bez relevantného základu, za vážny zásah do osobnostných práv, pretože takéto obvinenie vážnym spôsobom zasahuje do cti a dobrého mena dotknutej osoby, ako aj do jeho súkromia. Žalobca pre množstvo podaní a oznámení musel opakovane podávať vysvetlenia, jednak pred orgánmi štátu ale aj pred súkromnými osobami. Žalobca preto má právo požadovať, aby od takýchto zásahov do jeho súkromia bolo upustené, najmä ak orgány činné v trestnom konaní žalobcovi ochranu pred neoprávnenými zásahmi žalovaného neposkytli. V tomto smere neobstojí ani obrana žalovaného, že v prípade žalobcu ide o osobu verejne činnú, preto musí zniesť kritiku, a to vo väčšej miere ako iné osoby. V súdnej veci však konanie žalovaného nie je možné charakterizovať ako kritiku, pretože to nezodpovedá obsahovej náplni tohto slova. Kritika vo svojej podstate znamená „odborné posudzovanie“. Znamená to, že hodnotenie konania a skutkov vychádza z odborne verifikovateľného základu. Podávanie trestných oznámení súd nepovažuje za opodstatnenú kritiku. Aby bolo možné podávanie trestných oznámení charakterizovať ako oprávnenú kritiku, oznámenia by museli vychádzať z objektívne existujúcich a overiteľných tvrdení. V prípade trestných oznámení podaných žalovaným ani jedno doposiaľ nebolo ukončené právoplatným odsúdením žalobcu, a teda potvrdením trestnej činnosti žalobcu. Za dôvodný považoval súd nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Súd za primeranú náhradu považoval sumu 5.000,- eur a vo zvyšku nárok zamietol. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 2 CSP vychádzajúc z pomerného úspechu žalobcu i žalovaného v spore.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 23. januára 2020 sp. zn. 3Co/228/2018 potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie vo výrokoch II., III., IV. a V. Rozhodol, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že súd prvej inštancie po vyhodnotení skutkových tvrdení a predložených dôkazov dospel k správne mu záveru, že v danom prípade došlo k stretu dvoch práv a to práva oznamovať trestnú činnosť a práva na ochranu osobnosti a správne posudzoval, či výkon práva zo strany žalovaného bol v súlade s verejným záujmom, právnym poriadkom SR a či nedošlo k zneužitiu tohto práva, t.j. o šikanózne vykonanie práva, ktorý zasiahol do osobnostných práv žalobcu. Uviedol, že prvoinštančný súd správne poukázal na nález Ústavného súdu ČR sp. zn. III. ÚS 1017/2015 z 5. septembra 2017. Napokon k správne mu záveru súdu prvej inštancie odvolací súd dodáva, že aj z judikatúry NS ČR rozsudok z 31. augusta 2010 sp. zn. 25Cdo/297/2009 rozsudok Veľkého senátu trestného kolégia Najvyššieho súdu z 28. júna 2006 sp. zn. 15Tdo/574/2006, či uznesenia Najvyššieho súdu ČR zo 17. januára 2007 sp. zn. 7Tdo/1577/2006 vyplýva, že v prípadoch podania nepravdivých trestných oznámení, ktorých oznamovateľ nebol odsúdený pre krivé obvinenie prichádza do úvahy jeho občianskoprávna zodpovednosť za vzniknutú ujmu. O to viac takáto možnosť je daná aj v prípade osôb, voči ktorým ani obvinenie nebolo vznesené. Takúto možnosť musí preverovaná osoba mať, predovšetkým s ohľadom na realizáciu prvotných poškodzujúcich policajných postupov (podávanie vysvetlení, vyžiadanie listín a pod.), ktoré s ohľadom na obsah trestného oznámenia boli realizované. Odvolacia námietka žalovaného o nemožnosti porušenia právnej povinnosti podávaním trestných oznámení opomína nielen ochranu všeobecných zásad občianskeho práva, zákaz konania v rozpore s dobrými mravmi, ale nenapĺňa ani požiadavky ochrany základných práv a slobôd. Vo vzťahu k nemajetkovej ujme odvolací súd uviedol, že rozhodnutie prvoinštančného súdu o priznanej výške nemateriálnej ujmy v sume 5.000,- eur a zamietnutie žaloby v prevyšujúcej časti uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy nad 5.000,- eur do 30.000,- eur nemožno považovať za arbitrárne rozhodnutie. Závery súdu prvej inštancie o vzniku ujmy, závažnosti ujmy sú riadne odôvodnené a spočívajú na logických a legitímnych faktoch. Odvolací súd preto v súlade s ustanovením § 387 ods. 1 CSP potvrdil

aj rozsudok vo výroku IV., ktorým žalobu vo výroku nad priznanú náhradu nemajetkovej ujmy 5.000,-eur zamietol poukazujúc aj na judikatúru ESLP, v zmysle ktorej výška náhrady nemajetkovej ujmy musí byť rozumne primeraná utrpenej ujme. Odvolací súd dospel k záveru, že vecne správny je i výrok prvoinštančného súdu o trovách konania, pokiaľ prvoinštančný súd vychádzal z pomerného úspechu strán v spore.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej ako „dovolateľ“) dovolanie, ktoré odôvodnil poukazom na § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, v zmysle ktorého rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnych otázok, ktoré neboli doposiaľ riešené dovolacím súdom a to od otázok 1/ „či podaním trestného oznámenia je možné zasiahnuť do osobnostnej sféry osoby, proti ktorej trestné oznámenie smeruje“ a otázky 2/ „stanovenia predpokladov, ktoré sú určujúce pre vznik nároku na nemajetkovú ujmu v prípade zásahu do súkromia jednotlivca podaním trestného oznámenia, ako aj pre stanovenie jej výšky“. Uviedol, že neoprávnenosť konania dovolateľa a záver o šikanóznom podávaní trestných oznámení je možné vyvodit' jedine z komplexného posúdenia obsahu trestných oznámení, skutočností v nich uvedených a okolností, za ktorých k podaniu trestných oznámení došlo. Jedine v prípade preukázania, že skutočnosti uvádzané v trestných oznámeniach boli vedome nepravdivé, alebo hrubo zavádzajúce, by bolo možné dospieť k záveru, že podanie trestného oznámenia v konkrétnom prípade nie je plnením oznamovacej povinnosti, ale konaním šikanóznym, teda neoprávneným. Súd sa žiadnym spôsobom nevenoval tomu, prečo práve v prípade žalovaného by mal priznať náhradu nemajetkovej ujmy, v čom považuje súd ujmu vzniknutú žalobcovi za značnú. Hoci súd argumentuje tým, že zníženie dôstojnosti alebo vážnosti fyzickej osoby nie je jediným kritériom pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy (poukazovanie na výraz „najmä“), akýkoľvek iný zásah však musí spĺňať charakter značnej miery. V čom sa v danom prípade prejavuje značná miera zásahu súd neuviedol. Navrhol, aby dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalobca navrhol, aby dovolací súd dovolanie dovolateľa v celom rozsahu zamietol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 35 CSP) preskúmal vec a zistil, že sú splnené procesné podmienky prejednávania veci. Dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP). Vec preskúmal a dospel k záveru, že dovolanie treba zamietnuť, k čomu uvádza nasledovné:

6. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním

7. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP)

9. Podľa 432 ods. 1 CSP možno dovolanie, ktoré je prípustné podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP, odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Právnym posúdením sa pritom rozumie činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak

síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

10. Dovolateľ v zmysle § 421 ods. písm. b/ CSP, uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo vyriešenia právnych otázok, ktoré neboli doposiaľ riešené dovolacím súdom a to otázok 1/ „či podaním trestného oznámenia je možné zasiahnuť do osobnostnej sféry osoby, proti ktorej trestné oznámenie smeruje" a otázky 2/ „stanovenia predpokladov, ktoré sú určujúce pre vznik nároku na nemajetkovú ujmu v prípade zásahu do súkromia jednotlivca podaním trestného oznámenia, ako aj pre stanovenie jej výšky". Dôvodil, že pokiaľ sa trestné oznámenia týkajú konania osoby, ktorá je verejne činná a prípadné poukazovanie na nezákonnú činnosť je späté s pôsobením tejto osoby vo verejnej sfére, potom nie je možné podanie trestného oznámenia považovať za zásah do práva na súkromie dotknutej osoby, nakoľko je ním nielen plnená oznamovacia povinnosť fyzickej osoby vo vzťahu k trestnej činnosti, o ktorej sa dozvie, ale zároveň je tým napĺňané aj právo na informácie. Súčasťou práva na informácie je nepochybne aj právo byť informovaný, či osoba verejne činná nekoná v rozpore so svojimi zákonnými povinnosťami, o to viac či nekoná v rozpore s trestným zákonom, pokiaľ existujú akékoľvek pochybnosti o jej činnosti a v prípade disponovania informáciami, ktoré môžu nasvedčovať protiprávnemu konaniu verejne činnnej osoby, tieto informácie poskytnúť príslušným orgánom. K neoprávnenému zásahu, ktorý mal byť trestnými oznámeniami spôsobený uviedol, že za neoprávnený nemožno kvalifikovať zásah dovolený, t.j. taký, ktorý je priamo predpokladaný zákonom. Za určitých okolností je totiž nad individuálnym záujmom fyzickej osoby, do ktorej osobnosti je zasahované, závažnejší, významnejší a funkčne vyšší verejný záujem. Má za to, že žalobca, ako verejne činná osoba toto kritérium napĺňa. Rovnaký názor skonštatoval aj Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom rozsudku zo dňa 21. decembra 1994 v konaní vedenom pod sp. zn.: V Cdo 3/94.

11. So zreteľom na riadne nastolenie (č. 1) spôsobom zodpovedajúcim § 432 ods. 2 CSP a v situácii, že dovolanie žalovanej je v danom prípade procesne prípustné, keďže rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolanie súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP), dovolací súd skúmal, či je podané dovolanie dôvodné (či je ním skutočne napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočívajúce na nesprávnom právnom posúdení veci).

12. Dovolací súd teda v zmysle uvedeného pristupuje k právnemu posúdeniu vyššie nastolenej právnej otázky 1/ „či podaním trestného oznámenia je možné zasiahnuť do osobnostnej sféry osoby, proti ktorej trestné oznámenie smeruje".

13. Odvolací súd posúdil, že či výkon práva zo strany žalovaného bol v súlade s verejným záujmom, právnym poriadkom SR a či nedošlo k zneužitiu tohto práva, t.j. o šikanózy výkon práva, ktorý zasiahol do osobnostných práv žalobcu. Uviedol, že prvoinštančný súd správne poukázal na nález Ústavného súdu ČR sp. zn. III. ÚS 1017/2015 z 5. septembra 2017. Napokon k správnym záverom súdu prvej inštancie odvolací súd dodáva, že aj z judikatúry NS ČR rozsudok z 31. augusta 2010 sp. zn. 25Cdo/297/2009 rozsudok Veľkého senátu trestného kolégia Najvyššieho súdu z 28. júna 2006 sp. zn. 15Tdo/574/2006, či uznesenia Najvyššieho súdu ČR zo 17. januára 2007 sp. zn. 7Tdo/1577/2006 vyplýva, že v prípadoch podania nepravdivých trestných oznámení, ktorých oznamovateľ nebol odsúdený pre krivé obvinenie prichádza do úvahy jeho občianskoprávna zodpovednosť za vzniknutú ujmu. O to viac takáto možnosť je daná aj v prípade osôb, voči ktorým ani obvinenie nebolo vznesené. Takúto možnosť musí preverovaná osoba mať, predovšetkým s ohľadom na realizáciu prvotných poškodzujúcich policajných postupov (podávanie vysvetlení, vyžiadanie listín a pod.), ktoré s ohľadom na obsah trestného oznámenia boli realizované.

14. Podľa § 11 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej ako „OZ") fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

15. Podľa § 13 ods. 1 OZ fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov, a

aby jej bolo dané primerané zadost'učinenie.

16. Podľa § 13 ods. 2 OZ pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadost'učinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch

17. Podľa § 62 ods. 2 zákona č. 301/2005 Z.z. Trestného poriadku (ďalej ako „Trestný poriadok“) ak sa oznámenie o skutočnostiach, že bol spáchaný trestný čin (ďalej len „trestné oznámenie“) podáva ústne, treba oznamovateľa poučiť o zodpovednosti za uvedenie vedome nepravdivých údajov vrátane následkov krivého obvinenia, o možnosti a podmienkach poskytnutia ochrany pred neoprávneným postihom v pracovnoprávnom vzťahu podľa osobitného predpisu a vypočúť o okolnostiach, za ktorých bol čin spáchaný, o osobných pomeroch toho, na koho sa oznámenie podáva, o dôkazoch a výške škody a iných následkoch, ktoré boli spôsobené trestným činom; ak je oznamovateľ súčasne poškodeným alebo jeho splnomocnencom, musí sa vypočúť aj o tom, či žiada, aby súd rozhodol o jeho nároku na náhradu škody v trestnom konaní. Výsluch osoby, ktorá podáva oznámenie, sa má vykonať tak, aby sa získali podklady na ďalšie konanie. Na žiadosť oznamovateľa sa v trestnom oznámení neuvedú údaje o jeho totožnosti. Materiály, ktoré umožňujú zistenie totožnosti takého oznamovateľa, sa ukládajú na prokuratúre. Do spisu sa zakladajú len s jeho súhlasom.

18. Predmetom ochrany osobnosti človeka je tak podľa ustanovenia § 11 OZ, najmä život a zdravie, občianska česť a ľudská dôstojnosť, súkromie, meno a prejavy osobnej povahy. Ochrana občianskej cti a ľudskej dôstojnosti je občianskoprávnou úpravou chránená v rôznych spoločenských vzťahoch. Právo na ochranu občianskej cti a ľudskej dôstojnosti zahŕňa okrem civilných spoločenských vzťahov aj právo na česť v odborných kruhoch, napr. vedeckých. Právo na ochranu súkromia zahŕňa široký rozsah života človeka - právo na ochranu intímneho života, citového života, priateľských vzťahov, rodinných vzťahov a pod. Právo na ochranu mena zahŕňa ochranu mena, priezviska osoby, ale aj pseudonymu. Právom na prejavy osobnej povahy rozumieme právo na ochranu pred neoprávneným zásahom do prejavov osobnosti človeka.

19. Dovolací súd uvádza, že v danom prípade, tak ako to uviedli sudy nižšej inštancie, došlo k stretu dvoch práv. A to práva podať trestné oznámenie, teda oznamovať trestnú činnosť a práva na ochranu osobnosti.

20. Je potrebné uviesť, že ústavným rámcom ochrany osobnostných práv je čl. 19 Ústavy Slovenskej republiky, v zmysle ktorého každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti, ochranu mena, ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života a ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe. Okrem práv spojených s ochranou osobnosti Ústava Slovenskej republiky zaručuje aj iné základné práva a slobody, napr. právo na súdnu a inú ochranu (čl. 46 až 50) a slobodu prejavu (čl. 26). Uplatňovanie týchto základných práv a slobôd a ich právna ochrana musia byť proporcionálne a vzájomne vyvážené tak, aby sa nadmernou ochranou jedného práva nad únosnú mieru nepotlačila ochrana iného práva.

21. V konkrétnom prípade je vždy nevyhnutné skúmať intenzitu tvrdeného porušenia základného práva na ochranu osobnosti, a to práve v súvislosti so slobodou prejavu so zreteľom na požiadavku proportionality týchto práv. Relevantným hľadiskom pri posudzovaní neoprávnenosti zásahu v súvislosti s uplatňovaním práva na inú právnu ochranu a slobodu prejavu, či iného subjektívneho práva, môže byť len primeranosť zásahu vzhľadom na okolnosti, za akých malo k nemu dôjsť. O neprimeranosť zásadu pôjde, ak bude presahovať únosnú mieru, teda bude presahovať hranice tolerantnosti uznávané v demokratickej spoločnosti.

22. V posudzovanom prípade ma dovolací súd za preukázané, že žalovaný v období od 17. februára 2014 do podania žaloby 25. septembra 2015 podal na agentúre NAKA na žalovaného 5 trestných oznámení, a to za trestné činy podplácania, ublíženia na zdraví, poškodzovania cudzej veci, vydierania,

ohovárania, nebezpečného vyhrážania, usmrtenia a za daňovú trestnú činnosť. Trestné oznámenie podané 9. februára 2015 bolo odmietnuté, trestné oznámenie zo 17. februára 2014 bolo v časti odmietnuté, a v časti postúpené príslušným policajným orgánom. Trestné oznámenie z 15. decembra 2014 bolo odmietnuté a trestné oznámenia z 24. júla 2014 a 25. augusta 2014 boli v časti odmietnuté a v časti odstúpené príslušným policajným orgánom. Ďalej zo správy Národnej kriminálnej agentúry vyplýva, že po podaní žaloby podal na agentúre žalovaný ďalšie trestné oznámenia na žalobcu, a to dňa 16. marca 2017, 20. decembra 2017 a 12. júla 2016, a to pre trestný čin nebezpečného vyhrážania, ublíženia na zdraví, poškodzovania veriteľa, podvodu, porušenia povinnosti pri správe cudzieho majetku a za daňovú trestnú činnosť. O časti oznámení nebolo agentúrou rozhodnuté a časť bola postúpená príslušným orgánom polície. NAKA tiež uviedla, že ďalšie trestné oznámenia neuvedené v správe, ktorých sa podľa oznamovateľa D. S. mal dopustiť L. E., a ktoré neboli vo vecnej alebo miestnej príslušnosti agentúry, boli postúpené príslušným orgánom polície. Z listu tejto organizácie tiež vyplynulo, že agentúre bolo 6. novembra XXXX odstúpené trestné oznámenie žalovaného na L. E. vo veci založenia a zosnovania zločineckej skupiny, pričom išlo o duplicitné podanie, ktoré agentúra už vyšetruje, a ktoré bolo pod ČVS: PPZ-1094/NKA-PK-VY-2014 odmietnuté.

23. Z uznesenia OR PZ Michalovce z 5. mája 2015 ČVS:ORP-754/2-VYS-MI-2014 ďalej vyplynulo, že žalovaný podal v rokoch 2013 a 2014 na žalobcu štyri trestné oznámenia. Z listu Úradu špeciálnej prokuratúry zo 6. decembra 2013 súd zistil, že dňa 4. decembra 2013 bol prokuratúre doručený návrh žalovaného zo dňa 30. novembra 2013 na vzatie žalobcu do väzby stíhaného za zločin poškodzovania finančných záujmov ES a subvenčného podvodu, pričom z textu listu tiež vyplýva, že žalovaný podával na žalobcu aj v predchádzajúcom období pred 4. decembra 2013 trestné oznámenia. Z listu úradu špeciálnej prokuratúry z 18. decembra 2015 taktiež vyplynulo, že podanie žalovaného označené ako trestné oznámenie pre založenie, zosnovanie a podporovanie zločineckej skupiny, obžalovaným L. E., v časti odstúpili Krajskej prokuratúre Košice, ďalej že 24. septembra 2016 prijali od žalovaného trestné oznámenie na žalobcu a listom z 24. augusta 2016 oznamovali, že im bolo postúpené trestné oznámenie na žalobcu vo forme zápisnice spísanej 22. júla 2016 na NAKA, v ktorom opätovne poukazuje na trestnú činnosť žalobcu ako aj prokurátorov. Vo veci už vyšetrovateľ rozhodol v konaní PPZ-304/NKA-PK-VY-2014 odmietnutím podozrenia z oznámeného trestného činu. Od žalovaného prijali aj ďalšie materiály týkajúce sa podozrenia z korupčnej činnosti okrem L. E. aj iných osôb. Z listu Generálnej prokuratúry SR zo 6. októbra 2016 súd zistil, že 24. septembra 2016 doručil žalovaný prokuratúre trestné oznámenie na L. E. a prokurátorov, ktoré bolo odstúpené úradu špeciálnej prokuratúry.

24. Dovolací súd konštatuje, že z vyššie uvedeného skutkového deja a kontextu okolností, za ktorých došlo k zásahu do ochrany osobnosti, nemožno sa stotožniť s názorom dovolateľa, že podanie trestného oznámenia nemôže predstavovať porušenie právnej povinnosti, keď žiadny právny predpis nevypočítava podmienky, či predpoklady, za ktorých možno trestné oznámenie podať, a právo podať trestné oznámenie nemožno odopierať. Takémuto chápaniu trestného oznámenia dovolací súd nemôže prisvedčiť. Dovolací súd má za to, že nemožno vylúčiť, že nielen subjektívne právo, či dokonca zákonom uložená oznamovacia povinnosť môže byť zneužitá k nelegitímnemu účelu a realizovaná v občianskoprávných vzťahoch, napríklad aj v rozpore s dobými mravmi, či šikanóznym spôsobom. Každý zásah treba súčasne vždy posudzovať v kontexte s okolnosťami, za ktorých k nemu došlo, a ďalej s prihliadnutím na funkciu, ktorú výkon dotknutých práv, resp. povinností, plní. Takéto vybočenie z medzí takto stanovených práv a povinností v súdnom konaní sa môže pretaviť do excesu, ktorý by mal v tomto prípade základ v krivom obvinení (§ 345 Trestného zákona). Aj keď je za postup štátnych orgánov zodpovedný štát, nie je vylúčená paralelná zodpovednosť súkromných osôb, ktorých jednanie viedlo k reakcii štátu.

25. Zo všetkých trestných oznámení podaných žalovaným na žalobcu iba jedno vyústilo do začatia trestného stíhania žalobcu a viedlo k neprávoplatnému odsúdeniu žalobcu špecializovaným trestným súdom v konaní BB-3T/31/2015, a to pre trestné činy poškodzovania finančných záujmov ES a subvenčného podvodu. Rozsudok bol rozhodnutím NS SR dňa 15. júna 2017 zrušený. Dovolací súd konštatuje, že uvedeným konaním žalovaného došlo k vybočeniu, teda k excesu stanovených práv a povinností. Dovolací súd sa stotožňuje s právnym posúdením súdov nižšej inštancie, že zo strany

žalovaného ide o šikanózne konanie, a že takéto konanie je v rozpore s dobrými mravmi. Právo podať a nechať prešetriť trestné oznámenie, je dôležité zákonné právo, ktoré je odrazom verejného záujmu na prešetrovaní spoločenských najškodlivejších konaní civilizovaným spôsobom. Každý si však musí byť vedomý, že môže znášať následky za konanie, ktoré neberie, či už konaním alebo nekonaním primerané ohľady na ostatné garantované práva ostatných členov spoločnosti.

26. Dovolací súd považuje za dôležité zdôrazniť, že žiadny z jeho vyššie uvedených záverov nemôže byť vyložený ako neprimerané obmedzenie práva obrátiť sa s trestným oznámením na orgány činné v trestnom konaní.

27. Vzhľadom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že dovolateľ neopodstatnene namietal, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

28. Vo vzťahu k otázke 2/ „stanovenia predpokladov, ktoré sú určujúce pre vznik nároku na nemajetkovú ujmu v prípade zásahu do súkromia jednotlivca podaním trestného oznámenia ako aj pre stanovenie jej výšky" dovolací súd uvádza nasledovné:

29. Vo vzťahu k dovolacej námietke vyplývajúcej z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolací súd uvádza, že aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnou (nie skutkovú) hmotnoprávnej alebo procesnoprávnej povahy, ktorú odvolací súd riešil a na jej riešení založil svoje rozhodnutie. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania.

30. Dovolací súd ďalej uvádza, že pri skúmaní, či je dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, sa dovolací súd zameriava aj na zistenie, či v danom prípade sa jedna o otázku zásadného právneho významu. Otázkou takého právneho významu je otázka významná nielen pre tú-ktorú prejednávajúcu právnú vec (spor), ale aj zo širších hľadísk, najmä z hľadiska celkovej rozhodovacej praxe všeobecných súdov Slovenskej republiky a judikátornej činnosti najvyššieho súdu, úlohou ktorého je zjednocovať rozhodovanie všeobecných súdov, je to dané zámerom, aby sa vyriešením takejto otázky prispelo k vytvoreniu ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

31. V tejto súvislosti dovolací súd zároveň konštatuje, že posúdenie otázky stanovenia predpokladov, ktoré sú určujúce pre vznik nároku na nemajetkovú ujmu v prípade zásahu do súkromia jednotlivca podaním trestného oznámenia ako aj pre stanovenie jej výšky nastolených dovolateľom spočíva v každom jednotlivom prípade (v každom jednotlivom civilnom sporovom konaní) na posúdení vysoko individuálnych, konkrétnych a v iných prípadoch sa spravidla už nevyskytujúcich skutkových okolnostiach, ktoré sú svojou povahou jedinečné a neopakovateľné. Podľa presvedčenia odvolacieho súdu takéto individuálne otázky ani nemôžu mať znaky zásadného právneho významu, preto ich nemožno podrobiť preskúmaniu v dovolacom konaní.

32. Dovolací súd vzhľadom na uvedené sa v danom prípade dospel k záveru, že dovolanie dovolateľa vyplývajúce z § 421 ods. 1 písm. písm. b/ CSP nie je dôvodné tak neostávalo najvyššiemu súdu iné, ako dovolanie podľa § 448 CSP zamietnuť.

33. Dovolací súd rozhodol o trovách odvolacieho konania podľa ustanovenia § 255 ods. 1 CSP. Súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Dovolací súd priznal žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu voči žalovanému.

34. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.